

Anayasa Platformu

Söz***Siz***de

ULUSAL ÇALIŞTAY SONUÇLARI

Nasıl bir anayasa yapım süreci?

- ❑ Maddeleri değil ilkeleri temel alan
 - ❑ Ayırıcı değil birleştirici
 - ❑ Uzlaşmaya zorlamayan
 - ❑ Uzlaşmazlık alanlarını ihmal etmeyen
 - ❑ Mutabakatı değil ortak akı arayan
- **Katılımlı anayasa yapım süreci**

Ortak aklın ürettikleri -1

- 1. Anayasa bireyi esas alan bir anlayışla kaleme alınmalıdır.**
- 2. “Eşitlik” ilkesine ilişkin sonuçlar:**
 - Tüm vatandaşlar kanun önünde eşittir hükmü Anayasada muhafaza edilmelidir, hiçbir gerekçeyle ayrımcılık yapılmamalıdır.
 - Engellilerin, yaşlıların, gençlerin ve çocukların hakları bu konudaki uluslararası sözleşmeler uyarınca öncelikli olarak korunması güvence altına alınmalıdır.
 - Kadın-erkek eşitliğinin uygulamada da hayata geçirilmesini sağlayacak anayasal tedbirler alınmalıdır. Bu amaçla, özellikle kadınlar açısından sosyal ve siyasi alanda “pozitif ayrımcılık” ilkesinin etkin bir biçimde uygulanmasını sağlayacak nitelikte anayasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Ortak aklın ürettikleri -2

3. Temel hak ve özgürlüklere ilişkin sonuçlar:

- Temel hak ve özgürlüklere ilişkin kısıtlamalar net tanımlamalarla yapılmalıdır.
- Başta "Ayrupa İnsan Hakları Sözleşmesi" ve "Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi" olmak üzere Türkiye'nin taraf olduğu temel hak ve özgürlüklere ilişkin sözleşmelerin hükümlerine aykırı kısıtlama yapılmamalıdır.
- Düşünce, ifade ve basın özgürlükleri etkin biçimde teminat altına alınmalıdır.
- Okul öncesi eğitim ve 12 yıllık temel eğitim zorunlu olmalıdır. Herkes bu haktan eşit ve ücretsiz olarak yararlanmalıdır. Bu hak ebeveynler dahil hiç kimse tarafından engellenememelidir.
- Kamu çalışanlarının toplu sözleşmeli, grevli, sendikal hakları tanınmalıdır.
- Sosyal devletin bir gereği olarak sosyal güvenlik hakkı tüm çalışanlara eşit biçimde sağlanmalıdır.
- Sürdürülebilir bir çevrede yaşama hakkı ile canlı ve cansız varlıkların "sürdürülebilir yaşamı" güvence altına alınmalıdır.

Ortak aklın ürettikleri -3

4. Seçme, seçilme hakkı ve siyasi partilere ilişkin sonuçlar:

- Seçmenle temsilcileri arasındaki bağların güçlendirilmesini sağlayacak tedbirler alınmalıdır. (Bu amaçla, İki turlu dar bölge seçim sistemi düşünülebilir).
- Mevcut seçim sistemi korunacaksa ülke barajı temsilde adaleti sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmelidir.
- Anayasa'da; "demokratik devlet" ilkesinin tam anlamıyla uygulanmasını ve siyasi katılımın bireyler ve sivil toplum örgütleri düzeyinde teşvik edilip artırılmasını sağlayacak hükümlere yer verilmelidir.
- Kamu çalışanlarına siyaset yapma hakkı verilmelidir.
- Siyasi partilerde demokratik işleyiş anayasal güvence altına alınmalı, partilerin finansmanı şeffaflaştırılmalıdır.

Ortak aklın ürettikleri -4

5. Yasama ve yürütme organlarının yapısı, işleyişi, görev ve yetkilerine ilişkin sonuçlar:

- Kuvvetler ayrılığı ilkesi, yasama ve yürütme organları arasındaki ilişkilerde bir tarafın diğerine üstünlüğünü engelleyecek biçimde yeniden tanımlanmalıdır.
- Yasama organının iki meclisli olarak yeniden düzenlenmesi düşünülebilir.
- Kürsü dokunulmazlığı hariç milletvekili dokunulmazlığı kaldırılmalıdır.
- Cumhurbaşkanı'nın yetkileri sınırlandırılmalıdır.
- Yerel yönetimler güçlendirilmeli; aynı ölçüde "hesap sorulabilirliği", "şeffaflığı" ve "katılımcılığı" artırılmalıdır.
- Üniversitelerin bilimsel, mali ve idari özerkliği sağlanmalıdır.
- YÖK, RTÜK, Rekabet Kurulu, BDDK, EPDK ve benzeri düzenleyici ve denetleyici kurumlar anayasal güvence altında bütünüyle özerk bir yapıya kavuşturulmalıdır.

Ortak aklın ürettikleri -5

6. **Yargı organının yapısı, işleyişi, görev ve yetkilerine ve “Hukuk Devleti” ilkesine ilişkin sonuçlar:**

- Yargı bağımsızlığının sağlanması amacıyla hakimlik teminatı anayasada muhafaza edilmelidir.
- Hakim ve savcılara ilişkin mesleğe alınma, denetim ve özlük konularının “Hakim ve Savcılar Yüksek Kurulu” tarafından yürütülmesi sağlanmalıdır.
- “Hukuk Devleti”nin güvencesi olan yargı bağımsızlığı tam olarak sağlanmalı, Hakim ve Savcılar Yüksek Kurulu’na siyasi müdahale olmamalı, Kurul üyeleri hakim ve savcılar tarafından seçilmelidir.
- Yargılama sistemindeki ayrıcalıklar kaldırılmalıdır.
- “İddia” ve “Savunma” makamlarının eşit konumlanması sağlanmalı; Anayasaya “Savunma bağımsızdır ve yargının kurucu unsurudur.” hükmü konularak savunma makamı anayasal güvenceye alınmalıdır.
- İdari yargıda birlik sağlanmalıdır.
- İdarenin bütün işlem ve eylemleri istisnasız yargı denetimine tabi olmalıdır.
- “Kamu Denetçiliği” (*Ombudsperson*) anayasal bir kurum haline getirilmelidir.

Ortak aklın ürettikleri -6

- 7. Meclise tasarı sunma ve kanunların Anayasaya aykırılığı iddiası ile Anayasa Mahkemesi'ne başvurma hakkı, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve meslek örgütlerine de tanınmalıdır.**
- 8. Anayasanın ekonomik boyutuna ilişkin sonuçlar:**
 - Ekonomik istikrarı ve iyi işleyen bir piyasa mekanizmasını esas alan bir ekonomik model "Sosyal Devlet" ilkesi de gözetilerek anayasada düzenlenmelidir.
 - Tarım, sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinde piyasaların işleyişinin yetersiz kaldığı veya bölgesel dengesizliklerin baş gösterdiği hallerde tarımsal destekler başta olmak üzere, etkin bir devlet yardımları sisteminin hayata geçirilmesi için devletin gerekli önlemleri alması anayasal güvence altına alınmalıdır.
 - "Ekonomik Sosyal Konsey" anayasal bir kurum haline getirilmelidir.
 - Kamu kaynağı kullanılan bütün bütçeler hesap sorulabilirlik esasına dayanılarak, şeffaf ve denetime açık olmalıdır.

Bundan sonra ne yapılacak?

□ Geniş rapor

→ Tartışılan tüm konular ve uzlaşmazlık noktaları.

□ İhtisas komisyonları

→ Dengeleme ve Denetleme Mekanizmaları Komisyonu,

→ Kamu Yönetiminde Etkinlik

→ Ekonomik ve Sosyal Haklar

□ İstanbul Çalıştayı (Şubat)